

khì ki-koan taùh-taùh kái-liông, tī chún ê liông-pêng ê gōa-lún (外輪), oāⁿ chò tī chún-bóe ê chhui-chìn-ki (推進機). Tùi cheng-khì ta-bín (Steam turbine) ê ki-koan hoat-bêng í-lái, chún ná chò ná tōa-chiah, sok-lék iā chin ke-thiⁿ.

1838 nī sóⁿ chò ê tōa sai-hong (Great western), chí-ū 200 chhiòh tng, 1340 tūn nā-tiāⁿ. Nā-sī 20 sè-kí thâu, í-keng ū chò chit-bān tūn ê tōa-chún. 1907 nī, Eng-kok sóⁿ chò ê Máu-lê-ta-ni-a (Mauretania) sī 3,0696 tūn, tng 762 chhiòh, khoa 88 chhiòh, chhim 57 chhiòh. 1914 nī, sóⁿ chò ê Má-jé-su-tek hō (Majestic) hō, tng 915 chhiòh, khoa 100 chhiòh, chhim 58 chhiòh, 5,6621 tūn. Bí-kok ê tōa-chún ū 5,9957 tūn, sui-sī khah té, nā-sī tūn-sòⁿ sī sè-kài-it. Chit hō tōa-chún tùi Eng-kok sái kàu Bí-kok, 4 jít khah ke chiū kàu, lái-bīn ê siat-pī chin oân-choán, gú-lók ki-koan oân-pī, lāng kiò in chò hái-siōng ê lí-koán. Hiān-tāi ê hái-siōng kau-thong chin hoat-tát, chin an-choán, ē chài chin-chē lāng-khek kap hōe, sok-lék mī kín, ná-chún kok tãi-liók saⁿ-chiap-kín, sè-kài-tiong bô lūn siáⁿ sóⁿ-chāi, to ē-tit kàu. Tī sè-kài-tiong hòe-mih ê 5 hūn 4, sī ēng khì-chún teh chài, thang chai í ê kong-iōng chin tōa.

Chit kok ê khì-chún tūn-sòⁿ ê chē-chió, m-nā koan-hē ūn-sàng, seng-lí ê lí-hāi nā-tiāⁿ. Sè-kài tãi-chiàn ê sí, Hoat-kok ê chún chin chió, chok-chiàn-siōng, kám-kak-tiòh chin put-piān, Eng-kok ê chún chin-chē, lóng bô siáⁿ tui-lán ê sū, án-ni thang chai khì-chún ê chē-chió chiah, kap kok-hông (國防) ū tōa koan-hē tī-teh.

Taⁿ chiong sè-kài chú-iàu kok siong-chún ê tūn-sòⁿ pài-liát chò chham-khó :—

Eng-kok	1967,2000	tūn
Eng-kok ê siók-kok	311,3000	"
Bí-kok	1355,6000	"
Jit-pún	425,5000	"
Ná-úi	416,7000	"
Tek-kok	416,5000	"
Hoat-kok	355,7000	"
Í-tái-lí	339,1000	"
Hó-lán	296,4000	"
Choán sè-kài sí	6993,4000	"

Ki-tok-kàu Būn-bêng Sú-koan

(Lím Bō-seng)

(Chiap-sòa 8 goéh 9 bīn)

Tī téng-koán í-keng ū chiong Ki-tok-kàu ê siók-chōe-koan, kap Tang-iūⁿ ê bít-chit-tek siók-chōe-koan lái tùi-pí liáu. Taⁿ beh koh chiap-sòa lái pí-kàu Tang-iūⁿ ê cheng-sín-tek siók-chōe-koan. Lūn Ki-tok-kàu ê siók-chōe-koan ê chòe tē-it tēk-sek, sī ū "Tiong-pó." Ū tióng-pó chiah ū sià-chōe; ū sià-chōe chiah ū liông-sim ê tháu-pàng. Chēng-lí pí-chì, bô chit-sut-á kàn-jiān ê sóⁿ-chāi. Tang-iūⁿ ê Jū-kàu khiok iū-goán ū tióng-pó ê su-siūⁿ. Jū-kàu ê tióng-pó sī "Thian-chú." Thian-chú tùi thiⁿ kiú sià bān pēh-siⁿ ê chōe, thang tit-tiòh soah-chai bián-hō, kok-ka thài-pêng, hong-tiau ú-sūn. Chóng-sī chit khoán ê siók-chōe-koan nā lái kap Ki-tok-kàu tùi-pí, ū chē-chē hāng bô saⁿ-tāng ê tiám tī-teh, chiū-sī :—

1. Jū-kàu ê siók-chōe sī chit-sī, Ki-tok-kàu ê siók-chōe sī éng-oán.

2. Jū-kàu ê siók-chōe sī pau-hám kok-ka chò chit-thé; nā-sī Ki-tok-kàu sī koan-tiōng kò-jīn ê siók-chōe.

3. Jū-kàu ê siók-chōe tōa-bīn sī koan-hē cheng-tī-tek ê sū; nā-sī Ki-tok-kàu ê siók-chōe sī chū-tiōng tī sūi-lāng ê cheng-sín, tháu-pàng sūi-lāng ê liông-sim.

Chiū-sī chit ê "liông-sim ê tháu-pàng" sī siók-chōe ê tē-it kín-pún, iā sī Ki-tok-kàu tùi Tang-iūⁿ ê chong-kàu su-siūⁿ sóⁿ kòng-hiàn ê chòe tiōng-iàu ê chit-tiám.

Tang-iūⁿ lāng nā ū chò hoāi thian-liông ê sū, í ê khóⁿ-chhóⁿ sī hān-tiāⁿ tī khiàn-chek ê ū bô. Chit ê khiàn-chek sī koan-hē khék-koan-tek ê sū. Khiàn-chek nā ū, chiah tiòh kiú sín thok pút; khiàn-chek nā siāu-bô, chiū thang pēng-an kòe jít. Koh chin chit chân khah chhim-khek-ê, chiū-sī liông-sim ê chú-

koan-tek ê khó·thàng, í-kip tit-tiòh tháu-pàng ê hoaⁿ-hí, tī Tang-iúⁿ láng ê tō-tek-chiūⁿ, chong-kàu-chiūⁿ ê su-siūⁿ, bô kàu lōa bêng-láng kap chhim-khek. Kò-jîn sī án-ni, kok-ka iā sī án-ni. Kok-ka tiòh ũ tú-tiòh khek-koan-tek ê tōa chai-hō, chhin-chhiūⁿ ki-hng, un-ék, chò tōa-chúi, chiah ũ thian-chú tah-tōaⁿ hiàn-chè, thè bān peh-siⁿ kí-kiú. Thian-hā nā thài-pêng, chiū bô seⁿ-chhut hoān-séng, á-sī cheng-gī ê koan-liām. Chóng kóng chít-kù, chít-khoán Tang-iúⁿ ê siók-chōe-koan sī chhián-pòh, thàn gōa-phōe ê khek-koan-tek ê su-siūⁿ. Nā-sī Ki-tok-kàu ê kà-sī chiū m̄-sī án-ni. Tiòh tãi-seng sìn Iá-soⁿ chò Tjong-pó, jiān-aū chiah ũ tit-tiòh sià-chōe ê hoaⁿ-hí. Tùi ũ sià-chōe chiah ē tit-tiòh liông-sim ê tháu-pàng. Liông-sim ũ tháu-pàng, chiah ũ chò hó ê khui-lát. Cheng-sín tùi án-ni ē seⁿ-khí kek-bêng, ũ phòa-sià hián-chèng ê kian-kòⁿ ê ì-chi. Che thang kóng sī chin thiat-tí-tek, chú-koan-tek ê siók-chōe-koan.

Thang koh chhi-ēng hiān-tái ê hák-soat lái ké-soeh Ki-tok-kàu ê siók-chōe-koan. Kín-lái ê sim-lí-hák ũ chít-phài kiò-chò "Cheng-sín-hun-sek-hák-phài." Chiàu chít-phài sóⁿ kóng, láng ê cheng-sín nā tú-tiòh piàn-thài (kàu khah siong-tiōng, chiū-sī hoat-kōng), ē kóng bô háp-sí ê ōe, iā ē chò bô háp-sí ê sū. Che sī tùi i í-chèng ũ chít ê sóⁿ ài ê su-iók, á-sī ng-bāng bē thang boán-chiok, tì-kàu siū that-gāi, chiah ē án-ni. M-kú kàu tú-tiòh pēⁿ ê sí, lí beh m̄ng i hit-ê siū that-gāi ê sí tú-tú sī sím-mih goān-in, i hék-chiá m̄-káⁿ kóng, á-sī khah siōng sī í-keng bē-kl-tit, tím-lòh tī bô ì-sek ê ē-bīn, bô thang kóng. Sóⁿ-í nā beh i-hó chít-khoán ê cheng-thâu, tiòh ēng cheng-sín-hun-sek lái tit-tit chhiú, chhiú kàu hit-ê goān-thâu, chiū-sī chhiú kàu hit-ê siū that-gāi ê kin-goān lái tháu-pàng i, i chiah chū-jiān ē hó--khì. Chiàu góa teh siūⁿ, láng hoān-chōe iū-goān sī kap chít-khoán piàn-thài ê cheng-sín pēⁿ-chiá tãi-tōng-siáu-ⁿ.

Láng chhut-sì lóng ũ tùi thiⁿ hū-ú chít ê liông-sim tī-teh. Tãi-oān ōe chít-kù "thian-liông" sī chin háh ì-sù. Chít ê thian-liông sī ē hōⁿ láng hun-piat cheng-gī kap put-chèng, put-chāi tī siū kàu-iók ê ũ-bô kap chhim-chhián. M-kú it-tàn nā tú-tiòh su-iók hoat-seng, chò sím-mih hoāi thian-liông ê sū, thian-liông chiū ná chhin-chhiūⁿ siū-pák. Chít-pái sī án-ni, n̄ng-pái koh-khah chhim. Jit-chek goat-lúi, thian-liông siū-pák ê khó·chhóⁿ ná siong-tiōng, tì-kàu kóng sóⁿ m̄-eng-kai kóng ê ōe, kiáⁿ sóⁿ m̄-eng-kai kiáⁿ ê sū. Kàu-bóe chiū-sī hék-chiá thian-liông lóng hā-pi, á-sī put-sí siū thian-liông ê khek-chek. Put-lūn àn-chóaⁿ, i sī piⁿ-chiāⁿ chít ê chin bô-lát ê láng. Beh chò hó, bē-ē; chai sóⁿ m̄-eng-kai chò ê sū, iā khì chò. Tū-hui nā m̄-sī tit-tit chhiú, chhiú kàu hit-ê thian-liông sòng-sit ê kin-goān, lái tit-tiòh tháu-pàng, i-ê jín-keh oān-choān sī khiá tī phòa-sán ê tē-ū. Tī-chia chiū-sī Ki-tok-kàu siók-chōe-koan ê tōa iàu-tiám tī-teh. Tùi sìn, tók-tók tùi sìn, chò chít-sí, bô-lūn sím-mih chōe-ok, chōe-chek, it-chhè boah-siau, thian-liông chiah ũ siū tháu-pàng ê jít-chí. Thian-liông ũ tháu-pàng, jiān-aū chiah ũ kiáⁿ hó ê khui-lát, chò chít ê cheng-sín-chiūⁿ bô pēⁿ ê hó láng. Chít-khoán ê siók-chōe-koan tū-hui nā m̄-sī khì chhōe Ki-tok-kàu, Tang-iúⁿ it-chhè ê chong-kàu lóng bô. Sóⁿ-í góa kóng, Ki-tok-kàu ê siók-chōe-koan sī chin ũ kóng-hián tī Tang-iúⁿ ê cheng-sín bûn-bêng ê só-chāi.

(Thāi-siók)

Song-sū

Peh goeh 19 hō, siók Thāu-siā Kàu-hōe ê hiaⁿ-tī, Tiuⁿ Kiàn-ti chek piat-sè, 71 hē.

Káu goeh 6 jít, siók Tang-m̄ng Kàu-hōe ê chí-mōe, Khó--sī Iú (Chiu Chham só), 55 hē.